

روزشمار جنگ

سه شنبه

۸ شهریور ۱۳۶۲

۲۱ ذیقعدة ۱۴۰۳

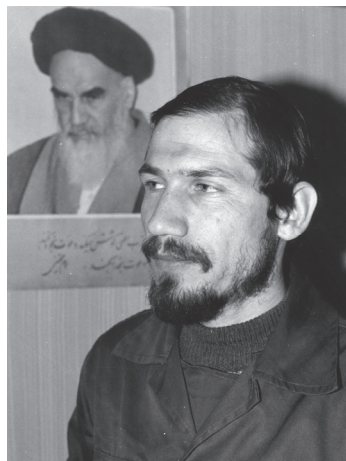
۳۰ اوت ۱۹۸۳

۱۱۴

قرارگاه کربلا در راستای سیاست نزدیک‌شدن یگان‌های خودی به دشمن، سلسله عملیات‌های مهندسی را در جبهه جنوب در دستور کار قرار داده است. در همین خصوص امروز جلسه‌ای بسیار مهم با حضور رحیم صفوی معاونت عملیات ستاد مرکزی سپاه و جمعی از فرماندهان قرارگاه کربلا و لشکرهای تابعه آن* تشکیل و ضمن بررسی گزارش کار کلیه یگان‌های این قرارگاه، درمورد عملیات‌های مهندسی زید، طلائی و طیب تصمیم‌گیری شد.^(۱)

در ابتدای این جلسه، با ارائه گزارش عملکرد تیپ‌های پیاده ۵۷ ابوالفضل^(ع)، زرهی ۷۲ محرم و زرهی ۵ رمضان، مشکلات یگان‌های مزبور مورد بررسی قرار گرفت.

در بخش دیگری از جلسه امروز رئوفی فرمانده لشکر ۷ ولی عصر^(عج) به تشریح وضعیت عملیات منتفی شده منطقه زید پرداخت.^(۲) پس از آن، کوسه‌چی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا درمورد وضعیت عملیات منطقه طلائی توضیح داد. در این جلسه عملیات مهندسی منطقه طلائی به دلیل وجود

رحیم صفوی معاونت ستاد مرکزی سپاه، از تصمیم فرمانده کل سپاه مبنی بر انتقال لشکرهای ۲۵ کربلا و ۱۹ فجر به جبهه غرب خبر داد.

* این جلسه با حضور رحیم صفوی معاونت عملیات ستاد مرکزی، احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، احمد سیاف‌زاده معاون وی، مسئول اطلاعات - عملیات قرارگاه کربلا، محمد باقری مسئول اطلاعات - عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیاء^(ص)، مرتضایی‌فر فرمانده منطقه ۸، موحد تحقیق و بازرسی، محمدحسن کوسه‌چی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا و احراری معاون وی، نبی رودکی فرمانده لشکر ۱۹ فجر، عبدالحمید رئوفی فرمانده لشکر ۷ ولی عصر^(عج)، احمدی فرمانده تیپ ۵۷ ابوالفضل^(ع)، سرخیری فرمانده تیپ زرهی ۷۲ محرم و یزدان فرمانده تیپ ۵ زرهی رمضان برگزار شد.

جاده راهبردی نشوه - بصره و منابع نفتی عراق در این منطقه، بسیار با اهمیت توصیف شد. غلامپور و سوداگر نیز ضمن تأکید بر ضرورت اقدام در این منطقه به فعالیت مهندسی قابل توجه دشمن در منطقه طلائیه اشاره کرده و افزودند: ارتش عراق با احداث سدبندهایی با ارتفاع ۱ تا ۱/۵ متر و رهاکردن آب در منطقه می‌تواند جلوی پیشروی ما را سد کند. در حال حاضر، حضور کمین‌های پراکنده و وجود میادین مین، حضور فعالانه دشمن در گودی طلائیه، ضعف شناسایی و کمبود نیرو اجرای عملیات در منطقه طلائیه را دشوار ساخته است.^(۳)

در ادامه، نبی رودکی فرمانده لشکر ۱۹ فجر در خصوص وضعیت عملیات منطقه طیب توضیحاتی را بیان کرد. براساس مطالب مطرح شده به دلایلی همچون کثرت موانع، میادین مین و کمین‌های دشمن؛ تقویت نیرو و تشدید فشار دشمن به‌ویژه در محور الکوت و ارتفاعات سمت راست؛ نبود معبر و جاده عقبه؛ تیغ‌های بودن ارتفاعات ۱۰۰؛ لورفتن عملیات؛ ابهام در میزان انهدام نیروی دشمن و... اجرای عملیات در این منطقه ناممکن بود.^(۴)

در پایان این جلسه، پس از تماس رحیم صفوی با محسن رضایی فرمانده کل سپاه، مقرر شد لشکرهای ۲۵ کربلا* و ۱۹ فجر** به جبهه غرب منتقل شوند. این تصمیم با توجه به ضعف شناسایی جبهه جنوب و کمبود نیرو در جبهه غرب، اتخاذ گردید. بدین ترتیب، اگرچه در وضعیت فعلی به نظر می‌رسید به‌نوعی اقدامات قرارگاه کربلا در جبهه جنوب به بن‌بست رسیده است، تأکید رحیم صفوی بر شناسایی بیشتر در هفت محور جبهه جنوب، از تلاش ایران برای انتخاب زمین مناسب به‌منظور اجرای عملیات گسترده در نیمه دوم سال ۱۳۶۲، حکایت داشت. راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در این باره به نقل از رحیم صفوی معاونت عملیات ستاد مرکزی نوشته است: «بصره چشم صدام است و استراتژی جنگ

* عملیات لشکر ۲۵ کربلا در طلائیه به دلایل زیر متفی شد:

۱. ضعف شناسایی؛ ۲. فاصله زیاد خط خودی با دشمن؛ ۳. کمبود نیرو و اتمام مأموریت نیروهای لشکر ۲۵ کربلا. (سند شماره ۱۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات انجام‌نشده قبل از والفجر ۴، محمد دیانی، مرداد و شهریور ۱۳۶۲، صص ۴ - ۳ و ۳۵ و ۴۶؛ - سند شماره ۲۷۳/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا عملیات متفی‌شده قبل از والفجر ۴، محمد دیانی، ۱۳۶۲/۵/۲۶ تا ۱۳۶۲/۶/۸، صص ۳۵ و ۴۶).

** دلایل متفی شدن عملیات لشکر ۱۹ فجر در منطقه طیب چنین بود:

۱. نداشتن شناسایی از دشمن؛ ۲. نبود محور مناسب برای تردد (بالا بودن احتمال خطر در برخی محورها)؛ ۳. تیغ‌های بودن ارتفاعات که به نفع عراق بود و عملیات نیروهای خود را با خطر مواجه می‌ساخت؛ ۴. استحکامات و میادین مین دشمن؛ ۵. سمت راست کوه‌های ۱۰۰ و میمه، ارتفاعاتی بود که موجب برتری دشمن می‌شد و نیروهای خودی در دید و تیر مستقیم دشمن قرار می‌گرفت. (سند شماره ۱۳۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۴ - ۳).

اینجا است. لذا یک قدم پیشروی به بصره باعث نابودی صدام است و رحیم گفت ق[قرارگاه] کربلا باید بصره را بگیرد. باید مناطق جنوب را کاملاً شناسایی کند و طرح ارائه دهد تا خاتم نیرو دهد و برنامه ق[قرارگاه] از فردا شناسایی از فاو تا چنگوله و این مناطق را شناسایی کنید: ۱. فاو، ۲. شلمچه، ۳. زید، ۴. کوشک، ۵. طلائیه، ۶. جزابه، ۷. چلات[چیلات].»^(۵)

۱۱۵

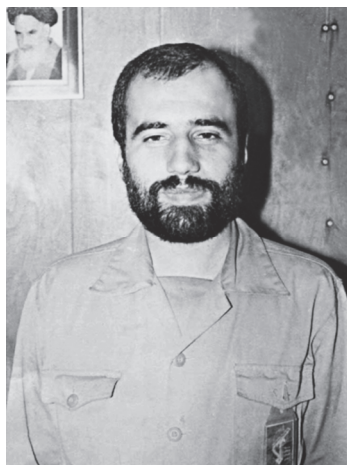
در ادامه پیگیری‌ها و شناسایی‌های مستمر و پنهانی قرارگاه نصرت برای اجرای عملیات در منطقه هور، که از مدتی پیش مورد توجه فرمانده کل سپاه قرار گرفته است، امروز جلسه‌ای با حضور رحیم صفوی معاونت عملیات ستاد مرکزی سپاه، غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت و نیروهای شناسایی این قرارگاه برای بررسی شناسایی‌های انجام‌شده در منطقه هورالهوریزه، برگزار شد.

در ابتدای جلسه، فرمانده قرارگاه نصرت گفت: براساس دستور فرمانده کل سپاه مبنی بر انجام شناسایی در منطقه هور، ۱۵ مرحله شناسایی در این منطقه صورت گرفته است. وی افزود: بر مبنای مأموریت اصلی قرارگاه نصرت حدود ۷ الی ۸ شناسایی در عمق، انجام شده است.

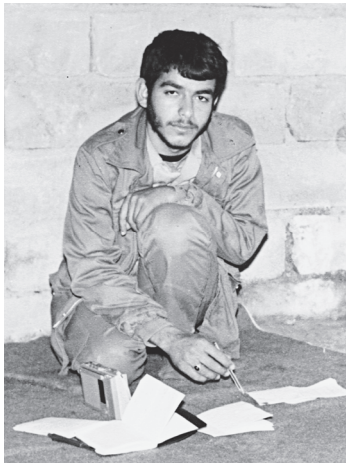
در ادامه، رمضانی از نیروهای شناسایی قرارگاه نصرت، با اشاره به اینکه مأموریت‌های شناسایی این قرارگاه در منطقه هور به منظور انجام جنگ‌های نامنظم و متناسب با این نبردها انجام شده است، گفت: اهداف مورد نظر در هور، آماده‌سازی منطقه، کار روی تأسیسات نظامی مثل پل‌ها و پادگان‌ها و کار

روی جاده‌ها و تأسیسات نفتی این منطقه می‌باشد. براساس شناسایی‌هایی که عناصر قرارگاه نصرت در طول شش هفت ماه گذشته در عمق منطقه انجام داده‌اند،^(۶) در کل منطقه آبی هور، چهار پاسگاه جزابه، طبور، شط علی و جزیره مجنون وجود دارد^(۷) و در حال حاضر شناسایی منطقه از دو معبر انجام می‌گیرد، یکی راه پاسگاه طبور است که به راه کساره معروف است و دیگری راهی است که از پاسگاه حوضچه می‌آید.

رمضانی در تشریح شناسایی‌های در عمق این قرارگاه، به استفاده از ظرفیت‌های داخلی عراق به خصوص عناصر عراقی و امکانات موجود در منطقه هورالعظیم اشاره کرد و بر مبنای اطلاعات دریافتی از عناصر مذکور و شناسایی‌های عمقی نیروهای قرارگاه نصرت، در مورد ترکیب جمعیتی هورالعظیم گفت: «منطقه کناره شط العرب و دجله مردمان خوبی دارد و اکثر مردمش سواد دارند و با آنکه دهاتی

علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت: براساس دستور فرمانده کل سپاه، تاکنون ۱۵ مرحله شناسایی در منطقه هور انجام شده که از این تعداد، ۸ شناسایی در عمق بوده است.

حمید رمضانی از نیروهای اطلاعات و شناسایی قرارگاه نصرت

هستند و خانه‌شان وسط هور است، کلاس می‌روند و خیلی مردم مهربان هستند و اکثراً با رژیم عراق مخالف هستند. ... شیعه هستند فقط چیزی که باعث سستی آنها می‌شود ترس عجیبی است که از صدام در دلشان است و این به‌علت قتل عام‌هایی است که می‌کند.» وی در ادامه افزود: نیروهای قرارگاه نصرت همچنین در یکی از شناسایی‌های عمقی به‌طرف العماره، از پل‌ها و اماکن نظامی عکس گرفته‌اند، و با تسلطی که به زبان عربی دارند، توانسته‌اند از طریق نیروهای محلی با ارتشی‌های ناراضی عراق ارتباط برقرار کرده و اطلاعات بسیار خوبی به‌دست آورند.

رمضانی در پایان، درمورد اهمیت اقتصادی این منطقه گفت: علاوه‌بر دو حوضچه نفتی حلفائیه و مجنون، در این منطقه ۶۰ حلقه چاه نفت حفاری شده است و ظرفیت آن دو میلیون بشکه نفت می‌باشد و قرار است تا ۱۲۰ حلقه چاه افزایش یابد. چاه‌های منطقه شط علی نیز مقادیر بسیار زیادی نفت دارند که ارتش عراق برای پیشگیری از کشف این چاه‌ها توسط هواپیماهای ایران، آنها را با ریختن خاک پنهان کرده و حفاظت از آنها را به نیروهای جیش‌الشعبی محول کرده است.^(۸)

۱۱۶

اولویت‌بندی اهداف عملیات والفجر ۴ در منطقه دهانه شیلر و استعداد پیشنهادی برای اجرای عملیات در جبهه‌های بانه و مریوان در جلسات امروز فرماندهان قرارگاه حمزه سیدالشهدا* و قرارگاه مقدم حمزه* و یگان‌های تحت امر آن*** بررسی و ارزیابی شد.

براساس تصمیمات فرماندهان، قرار است عملیات والفجر ۴ در منطقه دهانه شیلر در دو جبهه بانه و مریوان اجرا شود. برای این عملیات در جبهه بانه (شمال دهانه شیلر) یک هدف و در جبهه مریوان (جنوب دهانه شیلر) سه هدف مارو، ارتفاعات پنجوین و سورن تعیین شده

* این جلسه با حضور غلامعلی رشید معاونت عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیا^(ص)، مصطفی ایزدی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ارومیه)، علی رضائیان فرمانده قرارگاه مقدم حمزه (مریوان) و غمخوار مسئول تدارکات قرارگاه حمزه، در پادگان مریوان برگزار شد.

** درباره چگونگی تشکیل قرارگاه مقدم حمزه مریوان در ضمیمه اول این گزارش مطالبی آمده است.

*** امروز جلسه دیگری با حضور غلامعلی رشید معاونت عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیا^(ص)، علی رضائیان فرمانده قرارگاه مقدم حمزه، علی فدوی اطلاعات - عملیات قرارگاه مقدم حمزه، حسین خرازی فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) و کریم نصر فرمانده تیپ ۴۴ قمر بنی‌هاشم^(ع) در قرارگاه مقدم حمزه (پادگان مریوان) برگزار گردید.

است.^(۹) در نشست‌های امروز، فرماندهان قرارگاه حمزه سیدالشهدا و قرارگاه مقدم حمزه، در بررسی اهداف سه‌گانه جبهه مریوان دیدگاه‌های متفاوتی را مطرح کردند. در این جلسات علی رضائیان فرمانده قرارگاه مقدم حمزه، بر تقدم عمل روی محورهای سورن و پنجوین نسبت به سایر محورها تأکید داشت و معتقد بود به‌علت استقرار تمام واحدهای توپخانه و احتیاط دشمن در پشت ارتفاع سورن، نیروهای عراقی قادر به اجرای پاتک از طریق مارو روی پنجوین نیستند و با تصرف سورن و کیوی لری، راه دشمن به‌خودی‌خود به سمت داخل شیلر بسته می‌شود.^(۱۰) از سوی دیگر، مصطفی ایزدی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ارومیه)، سالکی جانشین قرارگاه مقدم حمزه و علی فضلی طرح و عملیات این قرارگاه، اولویت را به محور مارو و کوخلان داده و ادامه عملیات روی کانی‌مانگا و حرکت به‌طرف شمال را متکی به عملیات در محور بین پنجوین و مارو می‌دانستند.^(۱۱)

غلامعلی رشید با توجه به معایب و محاسن محور سورن، برای محور ارتفاعات پنجوین اهمیت بیشتری قائل بود و عقیده داشت که در میان اهداف سه‌گانه جبهه مریوان، سورن در رده سوم قرار دارد. زیرا نیروهای خودی توانایی اجرای عملیات روی ارتفاعات سورن را ندارند.^(۱۲) اظهارات خرازی فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین در این باره نیز مزید بر علت شد، وی که از چند ماه پیش در منطقه مریوان مستقر شده است، اجرای عملیات روی کل سورن را بسیار سخت ارزیابی کرد و این کار را فقط در صورت اجرای عملیات هم‌زمان دو لشکر قوی در محورهای سورن و پنجوین امکان‌پذیر دانست. فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین^(۱۳) با تقسیم ارتفاع سورن به ارتفاعات آزادی ۱، ۲ و ۳، در وضعیت فعلی عملیات این محور را فقط در محدوده آزادی ۱ قابل اجرا برشمرد.^(۱۴) خرازی به دلایلی نظیر مشکلات جاده‌سازی، تدارکات، شدت نبرد و پاتک شدید دشمن در این منطقه، با اجرای عملیات روی کل سورن موافق نبود.^(۱۴) وی با اشاره به

تأکید علی رضائیان فرمانده قرارگاه مقدم حمزه، بر تقدم اجرای عملیات در محورهای سورن و پنجوین

مصطفی ایزدی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ارومیه) بر تقدم اجرای عملیات والفجر ۴ در محور مارو تأکید دارد.

هوشیاری دشمن در منطقه گفت: «بچه‌ها مرتب می‌روند شناسایی می‌کنند و دشمن هم می‌فهمد، فرمانده لشکر عراقی هم آمده شناسایی کرده و فهمیده که عملیات است.»

پس از بررسی مانور جبهه مریوان، فرمانده قرارگاه مقدم حمزه درمورد مانور جبهه بانه گفت: کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف، باید در مرحله اول ضمن تأمین عقبه خود، تا کیولری بیاید و ارتفاعات آسمان‌بین و تخته‌نادر را هم تصرف کند.^{(۱۵)*}

در پایان جلسات امروز فرمانده قرارگاه مقدم حمزه بر مبنای این مانور، استعداد کلی عملیات در منطقه دهانه شیلر را ۶۰ گردان^(۱۶) متشکل از ۴۵ گردان از سپاه و ۱۵ گردان از ارتش برآورد کرد.^(۱۷) استعداد پیشنهادی برای محور مریوان، ۳۰ گردان و برای محور بانه نیز ۱۸ گردان اعلام شد.^(۱۸)

۱۱۷

در حملات امروز جنگنده‌های عراق به مریوان، ۶ نفر از جمله ۳ تن از بانوان آموزگار مدارس روستایی شهید شدند. در پی بمباران‌های اخیر مناطق کردنشین، رئیس شورای عالی دفاع از سکوت سازمان‌های بین‌المللی درباره جنایات جنگی عراق به شدت انتقاد کرد.

ساعت ۸:۲۰ صبح امروز، دو هواپیمای میراژ عراقی که پس از ورود به حریم هوایی مریوان بر اثر آتش پدافند هوایی متواری شدند در ۵ کیلومتری جاده مریوان - سنندج، یک مینی‌بوس را هدف قرار دادند. در این حادثه یک نفر شهید و ۴ تن مجروح شدند و مینی‌بوس نیز منهدم شد.^(۱۹)

تخریب اماکن مسکونی بر اثر حملات جنگنده‌های عراقی

در ساعت ۱۱ امروز، بار دیگر سه هواپیمای عراقی به حریم هوایی مریوان تجاوز کردند که با آتش پدافند هوایی، متواری شدند.^(۲۰)

جنگنده‌های عراقی در ساعت ۱۳ امروز، روستای رزاب از توابع بخش سروآباد مریوان را بمباران کردند.^(۲۱) بر اثر این حمله، ۵ نفر از جمله ۳ تن از بانوان آموزگار روستا به شهادت رسیدند.^(۲۲)

* توضیحاتی درخصوص مأمور شدن لشکر ۱۴ امام حسین^(ع) به منطقه مریوان و لشکر ۸ نجف به منطقه بانه در ضمیمه دوم این گزارش درج شده است.

در پی شهادت این معلمان، آیت الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی دفاع عصر امروز در مراسم بزرگداشت دومین سالگرد شهادت شهیدان رجائی و باهنر، از سکوت سازمان‌های بین‌المللی درباره این جنایات عراق انتقاد کرد. وی گفت: «امروز حمله هوایی به مریوان مصادف شده است به اینکه یک عده از خواهران معلم از بچه‌ها امتحان تجدیدی می‌کردند، خواهرهای معلم و بچه‌ها شهید شدند. ... این چه شقاوت و قساوتی است و این چه قساوت و شقاوتی از سوی سازمان‌های بین‌المللی است. کجاست صلیب سرخ و سازمان ملل؟ کجاست نتیجه تحقیقاتی که آمدند اینجا با های وهوی از ویرانه‌های هویزه و سوسنگرد و خرمشهر انجام دادند؟ به همین دلیل است که ما برای سازمان‌های به اصطلاح انسان‌دوست جهانی که در قبضه قدرت‌ها هستند اعتنایی قائل نیستیم و حاضر نیستیم به آنها شکایت کنیم.»^(۲۳)

همچنین به دنبال بمباران‌های اخیر مناطق کردنشین غرب کشور، علیرضا تابش قائم مقام استانداری کردستان، در گفت‌وگویی با خبرنگار روزنامه کیهان، درباره شایعات دشمن درباره بمباران نکردن مناطق کردنشین گفت: «این ضدانقلاب است که شایع کرده مزدوران صدامی با مسلمانان گُرد کاری ندارند. درحالی‌که برای این نوکران ابرقدرت‌ها گُرد و عرب و فارس تفاوت نمی‌کند و هرجایی که بویی از اسلام بیاید مورد یورش قرار خواهد گرفت.» وی همچنین درمورد واکنش مردم این مناطق به بمباران‌ها افزود: «ما خوشحالیم که مردم شهرهای مریوان و بانه که از مسلمانان غیور و متدین و شجاع هستند و بارها مورد خشم صدامیان قرار گرفته‌اند، خللی در افکار آنها ایجاد نشده و با عزمی راسخ و استوار دلیرانه و شجاعانه در منطقه مانده و هرروز محکم‌تر و استوارتر شعار مرگ بر امریکا را تکرار می‌کنند و ما خوشحالیم که فقط در ایران یک دزفول و یک سوسنگرد نداریم، بلکه در غرب ایران شهرهایی چون مریوان، بانه، دزفول‌های دیگری هستند که درس شجاعت را به دنیا می‌آموزند.» قائم مقام استانداری کردستان درمورد شهادت ۳ تن از آموزگاران زن گفت: «تعداد شهدا ... ۶ تن است که از بین آنان ۳ معلم زن که برای برگزاری امتحانات شهریورماه رفته بودند وجود دارد که در حین بمباران روستا اجسادشان تکه‌تکه شده و قابل شناسایی نیست. این جنایت بایستی در تاریخ ثبت گردد، زیرا در تمام دنیا مدرسه و کلاس و معلم مصونیت دارند.»^(۲۴)

گروه‌های مسلح غیرقانونی امروز بر اثر عملیات‌های نیروهای خودی متحمل تلفاتی شدند. علاوه بر این تعدادی از عناصر این گروه‌ها نیز در مناطق غرب و شمال غرب کشور دستگیر یا تسلیم شدند.

در یک عملیات پاک‌سازی که از بامداد امروز در ارتفاعات آغلان از توابع سردشت، اجرا شد ۱۶ نفر از عناصر ضدانقلاب کشته و شماری دیگر زخمی شدند.^(۲۵)

همچنین نیروهای خودی هنگام گشت در اطراف تکاب، در روستای ذکی‌بیگ با یک گروه ۳۳ نفری از افراد مسلح غیرقانونی درگیر شدند. در این درگیری همه اعضای گروه ضدانقلاب کشته شدند و تجهیزات آنها و یک دستگاه لندروور هم به غنیمت گرفته شد. از نیروهای خودی نیز ۲ نفر شهید و ۸ نفر مجروح شدند.^(۲۶)

علاوه‌براین امروز در سنندج ۵ تن از عناصر کومه‌له و ۴ نفر از چته‌های دمکرات دستگیر شدند و ۴ نفر از عناصر ضدانقلاب نیز بدون سلاح خود را تسلیم کردند.^(۲۷) همچنین براساس گزارش ناحیه ژاندارمری کردستان، ۲ نفر از عناصر حزب دمکرات با تحویل دادن اسلحه و تعدادی فشنگ، خود را به پایگاه گزمل هنگ ژاندارمری سنندج معرفی کردند.^(۲۸)

۱۱۹

درحالی‌که امروز نیز گروه‌های مسلح غیرقانونی با ایجاد درگیری و اجرای کمین در مناطق کردنشین، تلفاتی را به نیروهای خودی وارد کردند، گزارش‌های منابع اطلاعاتی، از تصمیمات گروه‌های مذکور برای انجام اقدامات ایذایی بیشتر در این مناطق حکایت دارد.

نیروهای خودی پس از عملیات پاک‌سازی ارتفاعات آغلان از توابع سردشت در راه بازگشت، در کمین عناصر ضدانقلاب گرفتار شدند و درنتیجه ۱۲ نفر از جمله ۴ پیشمرگ کُرد شهید و ۱۶ نفر دیگر زخمی شدند.^(۲۹)

همچنین در کمین ضدانقلاب به یک ماشین غذا در محور سنندج - توتور، یک نفر مجروح شد. پایگاه آغ‌بلاغ در محور سنندج - سقز نیز از ساعت ۲۲ شب تا بامداد با ضدانقلاب درگیر بود.^(۳۰)

رادیو صدای کردستان (وابسته به حزب دمکرات) نیز مدعی شد که امروز در یک درگیری در دیواندره، عناصر این حزب با دادن ۴ نفر تلفات، ۱۰۰ نفر از نیروهای جمهوری اسلامی را کشته یا زخمی کرده‌اند. براساس گزارش مذکور، در حمله عناصر حزب دمکرات به کمیته‌های بنی‌خاتون و سادات و عملیات کمین آنها نیز ۲۰ نفر از نیروهای خودی شهید یا مجروح شده‌اند و از افراد دمکرات فقط یک تن کشته و یک تن زخمی شده است.^(۳۱)

درعین‌حال، به گزارش قرارگاه مالک اشتر، سران کومه‌له امروز در جلسه‌ای در روستای کوله سردشت تصمیم گرفتند که عملیات‌های ایذایی خود را در محورهای بانه، سردشت و مهاباد افزایش دهند.^(۳۲)

۱۲۰

امام خمینی در پاسخ به نامه دیروز رئیس‌جمهور* درخصوص ترمیم ستاد انقلاب فرهنگی، ضمن موافقت با پیشنهادهای وی، ضرورت ممانعت از ورود عناصر منحرف به دانشگاه را یادآور شدند. متن نامه امام خمینی بدین شرح است:

«باسمه تعالی

با تشکر از زحمات اعضای محترم ستاد انقلاب فرهنگی و تمام کسانی که برای اسلامی و انسانی نمودن دروس و محیط دانشگاه‌ها زحمت کشیده‌اند، امید است با ترمیم ستاد محترم و کوشش دانشجویان عزیز و متعهد و هماهنگی اساتید محترم و تلاش تمامی دست‌اندرکاران مؤمن و پشتیبانی ملت معظم، این پایگاه اسلامی - ملی، که سرنوشت کشور در آتیه دور و نزدیک به آن پیوستگی دارد، با استقلال و شایستگی به خدمت خود ادامه دهد و امروز که کشور از استقلال شایسته برخوردار است و قیدوبند غرب و شرق و غرب‌زدگان و شرق‌زدگان از کشور و دانشگاه گسسته شده است، جوانان عزیز دانشگاهی هرچه بیشتر در کسب علوم و فنون در اعتلای کشور معظم خود کوشش نمایند و از نفوذ عناصر منحرف و وابسته به چپ و راست قاطعانه جلوگیری کنند و نگذارند محیط مقدس دانشگاه آلوده به اغراض منحرفان و وابستگان به اجانب گردد. و اگر انحراف و گرایشی به شرق و غرب خدای‌نخواسته از اساتید یا دانشجویان مشاهده کردند، به ستاد فرهنگی اطلاع دهند و در رفع آن با ستاد همراهی لازم را بنمایند.

از خداوند تعالی توفیق همگان را برای ادامه استقلال و اعتلای میهن اسلامی خواستار است.

روح‌الله الموسوی‌الخمنی^(۳۳)

* متن نامه دیروز رئیس‌جمهور به امام خمینی به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

(مَع ظَلَّه العالی)

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب حضرت مستطاب آیت‌الله العظمی امام خمینی (مد ظله العالی) با نزدیک شدن زمان بازگشائی دانشگاه‌ها و باتوجه به اهمیتی که آن حضرت همواره نسبت به دانشگاه و دانشگاهیان ابراز فرموده‌اید لزوم تحرک مضاعف برای آمادگی هرچه بیشتر دانشگاه جهت پذیرش دانشجویان احساس می‌شود. با تقدیر و احترام نسبت به کلیه تلاش‌هایی که از سوی اعضای محترم ستاد انقلاب فرهنگی و همه استادان و محققان و دانشجویان دست‌اندرکار امور دانشگاهی مخلصانه مبذول گردیده است، ترمیم و تکمیل ستاد انقلاب فرهنگی استدعا و ترکیب جدید آن به این ترتیب پیشنهاد می‌گردد:

۱. نخست‌وزیر محترم، ۲. وزیر فرهنگ و آموزش عالی، ۳. وزیر ارشاد اسلامی، ۴. آقای دکتر شریعتمداری، ۵. آقای دکتر احمدی، ۶. آقای دکتر سروش، ۷. آقای دکتر معین، ۸ و ۹. دو دانشجو به انتخاب جهاد دانشگاهی. امیدوار است با توجه ویژه امام بزرگوار بازگشائی دانشگاه با حرکت اسلامی و با توفیقی الهی قرین باشد.

سیدعلی خامنه‌ای رئیس‌جمهوری اسلامی ایران. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۱۲).

۱۲۱

آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور، در مراسم بزرگداشت دومین سالگرد شهادت شهیدان رجایی و باهنر

آیت‌الله خامنه‌ای امروز در مراسم بزرگداشت دومین سالگرد شهادت شهیدان رجایی و باهنر مطالبی را درمورد بمباران مناطق مسکونی ایران توسط جنگنده‌های عراق و همچنین اهداف و دورنمای نظام جمهوری اسلامی در زمینه جنگ و مسائل اقتصادی و فرهنگی بیان کرد.

در این مراسم که در مدرسه عالی شهید مطهری و با حضور شماری از مسئولان کشوری و لشکری از جمله آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور، آیت‌الله جنتی، آیت‌الله مهدوی کنی، حجت‌الاسلام امامی کاشانی، سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، تیمسار ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش، سرهنگ معین‌پور فرمانده نیروی هوایی و تعدادی از نمایندگان مجلس برگزار شد، آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به شناخت نزدیک خود از این دو شهید و

محبوبیتشان، عملکرد آنها را ترسیم‌کننده «خط دولت و دولتمردان اسلامی» معرفی کرد.

وی در ادامه سخنان خود، با ذکر شمه‌ای از سوابق، مبارزات و خصوصیات این دو شهید، به بازگویی نقش شهید باهنر در تأسیس حزب جمهوری اسلامی و تألیف کتاب‌های درسی تعلیمات دینی پس از انقلاب پرداخت. آیت‌الله خامنه‌ای درمورد شهید رجایی گفت: «بنده اول کسی بودم که نخست‌وزیری را به او پیشنهاد کردم»؛ ملاک شهید رجایی برای پذیرش مسئولیت‌ها «توانستن و کارکردن» بود.

رئیس‌جمهور دولت شهید رجایی را موفق ارزیابی کرد و طرفداری صریح از حزب‌الله را خصوصیت ممتاز شهید رجایی برشمرد. وی در تشریح وضعیت حزب‌الله در دوران نخست‌وزیری شهید رجایی و تعریف این اصطلاح گفت: «آن روز کسانی که هنوز کاملاً از صحنه اداره فکر و سیاست مملکت کنار نرفته بودند حزب‌الله را یک فحش می‌دانستند و یک بدگویی تلقی می‌کردند. ... حزب‌اللهی یعنی آن آدمی که در خدمت اهداف خدایی و انقلاب اسلامی بی‌محابا حرکت می‌کند.»

آیت‌الله خامنه‌ای خط خدا و خط مردم را به‌عنوان مسیر حرکت جمهوری اسلامی ایران معرفی کرده و اجرای احکام اسلامی را رمز موفقیت نظام جمهوری اسلامی دانست. وی ضمن

اذعان به عقب‌ماندگی‌های موجود کشور در زمینه‌های صنعتی و اقتصادی، درمورد علل آن گفت: «آنهایی که بر ما جنگ را تحمیل کردند تقصیر دارند. آنهایی که اقتصاد جهانی را بر علیه ما برانگیختند تقصیر دارند.» رئیس‌جمهور حمایت مردمی را عامل موفقیت جمهوری اسلامی در مقابله با این فشارها ذکر کرد: «در طول مدت تشکیل این حکومت مردمی از شهید رجائی به این طرف، در همه آنان مردم نهایت کمک را به ما کردند. الآن هم دارند می‌کنند و ما به اتکاء همین کمک‌هاست که توانسته‌ایم در دنیا بایستیم.»

رئیس شورای عالی دفاع در بخش دیگری از سخنان خود، اقدام عراق به بمباران شهرها و مناطق مسکونی را واکنشی به موفقیت‌های ایران در صحنه نبرد دانست و افزود: «هروقت در جبهه جنگ موفقیتی به دست آمد، فشارهای ناجوانمردانه شروع شد. حمله به شهرها، خرابکاری، تهدیدکردن که به شهرها حمله خواهند کرد، حمله موشکی، ما البته خلاف انتظارمان نبود دشمنی که برایش غیرنظامی با نظامی فرقی نمی‌کند، بچه شیرخواره با مرد جنگی فرقی نمی‌کند.» وی همچنین ضمن اشاره به بمباران امروز مریوان و شهادت سه بانوی آموزگار، سکوت سازمان‌های بین‌المللی در این زمینه را مورد انتقاد قرار داد.

آیت‌الله خامنه‌ای در پایان با اشاره به تسلیم‌نشدن مردم ایران در برابر این فشارها، دورنمای اقدامات کشور را در زمینه جنگ و مسائل اقتصادی و فرهنگی این گونه ترسیم کرد: «اولاً جنگ را با موفقیت به پایان خواهیم رساند، ثانیاً بنای اقتصادی این جامعه را که شروع کرده‌ایم با قوت و قدرت تعقیب خواهیم کرد و سعی خواهیم کرد در این بنای اقتصادی سود اکثریت مردم را و نه گروه‌های ویژه و خاص را در نظر بگیریم، ثالثاً مبارزه را در جبهه‌های فرهنگی و در داخل به صورت بنیانی و ریشه‌ای پیگیری خواهیم کرد و سعی می‌کنیم هرکدام‌مان در هر مسئولیتی که هستیم، ان شاء الله از عناصر مؤمن، صالح، مخلص برای رسیدن به این هدف‌ها استفاده کنیم. از همه این اهداف مهم‌تر عبارت است از پیاده‌کردن احکام اسلامی که تضمین‌کننده همه هدف‌های دیگر ماست.»^(۳۴)

۱۲۲

حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در پایان جلسه امشب شورای عالی دفاع در مصاحبه‌ای به تشریح موقعیت کنونی جبهه‌ها پس از عملیات‌های والفجر ۲ و ۳، اصول سیاست دفاعی ایران، درگیری‌های لبنان، فعالیت‌های دادگاه بین‌الملل اسلامی و وضعیت امنیتی مناطق کردنشین کشور پرداخت.

جلسه شورای عالی دفاع امشب با حضور آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور و رئیس این شورا، حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، موسوی نخست‌وزیر، سرتیپ ظهیرنژاد رئیس ستاد مشترک ارتش، سرهنگ سلیمی وزیر دفاع، محسن رفیق‌دوست وزیر سپاه، خرازی سرپرست ستاد تبلیغات جنگ و نظران دبیر شورای عالی دفاع تشکیل شد.

پس از این جلسه، هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع در مصاحبه‌ای درمورد علت وقفه ایجادشده پس از عملیات والفجر ۲ و ۳ گفت: «وقفه که نمی‌توان گفت چراکه از ابتدای جنگ تا به حال هیچ‌وقت نبوده که عملیاتی را که آغاز می‌کنیم همین‌طور تا بی‌نهایت ادامه بدهیم. ... ما این جنگ را تنها از جنبه‌های نظامی اداره نمی‌کنیم، مسائل سیاسی، انسانی دارد. ... ابتکارعمل دست ما است، مقداری که مصلحت می‌دانیم عمل می‌کنیم و مقداری که لازم نمی‌دانیم وقفه ایجاد می‌کنیم.» وی در ادامه درباره اصول سیاست جنگی ایران افزود: «احتراز از خونریزی‌های زیاد چه نیروهای خودمان ... و چه عراقی‌ها ... جنبه‌های سیاسی - اقتصادی جنگ را هم در نظر می‌گیریم، همیشه پس از آنکه ضربه‌ای وارد کنیم، یک مهلتی هم می‌دهیم برای آنکه آنها قدرت تفکر داشته باشند و فرصت تسلیم به حق را به آنها می‌دهیم.» رئیس مجلس در تشریح آثار و تبعات سیاسی عملیات‌های والفجر ۲ و ۳ گفت: «از عملیات والفجر ۲ و ۳ با محاسباتی که ما داریم، آثار سیاسی در منطقه می‌بینیم که اگر این آثار سیاسی بتواند منجر بشود به اینکه صدام آینده خودش را در جنگ ببیند و آینده جنگ را بتواند بهتر بفهمد، فشارهایی که حامیان عراق بر ما می‌آوردند فشارهای اقتصادی، سیاسی و تبلیغاتی با یک عملیات موفق مقداری ممکن است تغییر بکند و در مجموع ما امیدواریم که حتی‌الامکان با عوامل غیر خونریزی به نقطه مطلوب برسیم.»

هاشمی رفسنجانی درمورد ادعاهای صدام برای بازپس‌گیری مناطق از دست‌رفته، اظهار کرد: «رویه حزب بعث این است که اول اصلاً منکر می‌شود ... تاحدودی که خودشان لازم می‌دانند اصلاً منکر پیروزی ما می‌شوند و پیروزی خودشان را به دروغ به رخ می‌کشاند، بعد هم می‌گویند ما ضربه می‌زنیم و ایران را با خاک یکسان می‌کنیم. ... آنها فقط دو تا کار می‌توانند بکنند، یکی اینکه موشک‌هایی که ابرقدرت‌ها در اختیارشان گذاشته‌اند پرتاب بکنند، این کاری است که از آنها ساخته است و تنها به شهرهایی مثل دزفول و دیگر نقاط مسکونی و غیرنظامی می‌توانند آسیب بزنند و یا گاهی هم به شهرهای نزدیک مرز هواپیماهاشان نفوذ می‌کنند و باز هم مردم غیرنظامی را می‌زنند چون مناطق نظامی را هواپیماهاشان جرئت نمی‌کنند نزدیک بشوند و اگر هم مأموریتی برای این کار پیدا بکنند، بمب را در بیابان می‌ریزند و می‌روند.»

وی درخصوص درگیری‌های اخیر لبنان گفت: «اصلاً اشغال جنوب لبنان هدفش این بود که آن منطقه را که بیشتر محل نفوذ مسلمانان و به‌خصوص شیعیان و محرومان بود، اشغال کنند. ... پس از مدت طولانی اشغال نتوانستند مقاومت محرومان مسلمان را بشکنند و بیشتر خشونت به خرج می‌دهند. اما تجربه ما این است که با این خشونت‌ها می‌تواند مقاومت‌ها جدی‌تر بشود ... و ما علی‌رغم گرفتاری که در جنگ داریم، هر حمایتی ساخته باشد، خواهیم کرد که لبنان تبدیل به اسرائیل دوم نشود.»

رئیس مجلس با اشاره به بازدید حقوق دانان دادگاه بین الملل اسلامی از مناطق جنگی ایران افزود: «هرکس که به ایران بیاید و مناظر خرابی‌های جنگ و آثار تجاوز عراقی‌ها را ببیند، تحت تأثیر قرار می‌گیرد و عمیقاً در کنار ما که مظلوم هستیم واقع می‌شود. ما هم از اول هرکس خواسته بیاید، استقبال کرده‌ایم. ... البته این آقایان می‌خواهند یک دادگاهی باشد و ما هم از آنها خواستیم که واقعاً یک دادگاه بی‌طرفی باشد و هرچه حق دیدند اظهار نظر کنند. ممکن است این حرکت در دنیای اسلام یک حرکت خوبی باشد که یک دادگاهی به وجود بیاید که در مورد حوادث مهم که اختلافی بین کشورهای اسلامی [است] اظهار نظری بکنند.»

هاشمی رفسنجانی در پایان این مصاحبه، اوضاع کنونی مناطق کردنشین و دستاوردهای عملیات‌های اخیر علیه ضدانقلاب در این مناطق را بازگو کرد: «من منتظرم که قرارگاه حمزه سیدالشهدا جزئیات عملیاتش را برای مردم بگوید. در آذربایجان غربی در این دو سه روز، عملیات بسیار وسیعی داشتند، منطقه‌ای که تقریباً از آغاز پیروزی انقلاب تا به حال، همیشه در اختیار ضدانقلاب بوده، نیروهای ما آنجا را آزاد کردند. ... مردم منطقه از حضور حکومت اسلامی در آنجا خیلی خرسند شدند و خیلی استقبال کردند. ... طی ده روز گذشته که ما در میدان‌های جنگ با عراق زیاد فعال نبوده‌ایم، مقداری از نیروها در آنجا کار کرده‌اند که شاید ارزش موفقیت‌هایشان مجموعاً از عملیات والفجر کمتر نباشد و شاید در درازمدت بیشتر هم باشد، به‌طوری‌که پشت جبهه را در شمال مرزها خیلی خوب امن کرده‌اند و فکر می‌کنم که همراه با حل شدن مسئله جنگ، که امیدوارم خیلی هم طولانی نباشد، مسئله کردستان هم به‌کلی حل شود.»^(۳۵)

۱۲۳

در آخرین جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قبل از آغاز تعطیلات تابستانی مجلس، چندین طرح از جمله واگذاری سرپرستی سه وزارتخانه بدون وزیر به نخست‌وزیر به تصویب رسید. امروز همچنین یک هیئت پارلمانی از نمایندگان مجلس برای دیدار از کره شمالی عازم پیونگ یانگ شدند.

در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، چندین طرح و لایحه بررسی و تصویب شد. اصلاحیه قانون تعیین وظایف و تشکیلات شورای امنیت کشور اعاده شده از شورای نگهبان؛ اصلاح قانون عملیات بانکی بدون ربا اعاده شده از شورای نگهبان؛ سه فوریت طرح تمدید قانون تأسیس وزارت معادن و فلزات به مدت شش ماه؛ طرح سرپرستی وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، معادن و فلزات و کشاورزی به وسیله نخست‌وزیر؛ الحاق یک بند به عنوان بند ۱۳ به ماده ۱۰ لایحه قانونی مالیات بر درآمد حقوق ۱۳۵۹/۴/۲۱ و طرح تمدید قانون تأسیس وزارت معادن و فلزات به مدت شش ماه از جمله مواردی است که امروز به تصویب نمایندگان مجلس رسید.

باتوجه به رأی عدم اعتماد مجلس در جلسه روز ششم شهریور ۱۳۶۲، به سه وزیر پیشنهادی برای وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، معادن و فلزات و کشاورزی، امروز نمایندگان مجلس

طرح دو فوریتی سرپرستی وزارتخانه‌های مذکور توسط نخست‌وزیر را مورد بحث و بررسی قرار دادند؛ با تصویب ماده واحده این طرح در مجلس، نخست‌وزیر به مدت سه ماه سرپرستی این وزارتخانه‌ها را برعهده گرفت و موظف شد ظرف سه ماه آینده وزرای پیشنهادی جدید را برای دریافت رأی اعتماد به مجلس معرفی کند.^(۳۶)

همچنین در آستانه آغاز تعطیلات تابستانی مجلس، هیئتی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به ریاست حجت‌الاسلام محمد یزدی نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی و با حضور تنی چند از نمایندگان از جمله حجت‌الاسلام حسن روحانی، حجت‌الاسلام عجم، آقایان زنگنه، عطاری و زواره‌ای، تهران را به مقصد پیونگ یانگ ترک کردند. سرپرست هیئت اعزامی در گفت‌وگویی اعلام کرد که سفر مذکور به دعوت مجلس کره شمالی و هم‌زمان با برگزاری جشن‌های استقلال این کشور انجام می‌گیرد.^(۳۷)

۱۲۴

نمایندگان دادگاه بین‌الملل اسلامی در ادامه مأموریت خود امروز با رئیس دیوان‌عالی کشور و مجروحان جنگی و شیمیایی ایران، ملاقات کردند.

آیت‌الله موسوی اردبیلی رئیس دیوان‌عالی کشور در دیدار با اعضای دادگاه بین‌الملل اسلامی ضمن خیرمقدم و تشکر از این هیئت، درمورد شرایط قاضی از منظر اسلام گفت: «ما در اسلام برای قاضی مسلمان علم و آگاهی را شرط می‌دانیم ... و در اساس فقه ما نیز در این رابطه عدالت را معتبر می‌دانیم و قاضی باید عادل باشد و امیدوارم برادران عزیز با وجدان قضائی مسئله را بررسی کنند.» وی همچنین درباره ادامه جنگ افزود: «ما این جنگ را ادامه مبارزه جمهوری اسلامی ایران علیه استکبار جهانی می‌دانیم. طرف جنگ ما ملت عراق نیست، بلکه ابرقدرت‌ها هستند که به‌وسیله مزدور و نوکر خود صدام و دولت حاکم بر عراق که ابزار دست ابرقدرت‌هاست جنگ را بر مردم مسلمان ایران تحمیل کرده است.» پس از سخنان رئیس دیوان‌عالی کشور، سخنگوی دادگاه بین‌الملل اسلامی درخصوص مأموریت این هیئت اظهار کرد: «تاکنون هیچ هیئت خارجی به ایران نیامده است که براساس قرآن به بررسی مسئله جنگ بپردازد و ما می‌خواهیم تا بر این اساس و با درنظرگرفتن آیات قرآن کریم به بررسی بپردازیم.»^(۳۸)

نمایندگان این دادگاه همچنین بعدازظهر امروز، از مجروحان جنگی ایرانی و به‌ویژه مجروحان بمباران شیمیایی منطقه حاج‌عمران در بیمارستان لقمان‌الدوله تهران عیادت و با آنان گفت‌وگو کردند. اعضای این هیئت سپس با حضور در مزار شهدای جنگ در بهشت زهرا به قرائت فاتحه پرداختند؛ وزیر آموزش و پرورش نیز در جمع اعضای هیئت مذکور، سخنانی را درمورد «حقانیت ملت مسلمان ایران از این جنگ و رسالت این هیئت در بیان این حقانیت برای جهانیان» بیان کرد.^(۳۹)

۱۲۵

با تداوم ماجرای ربوده شدن هواپیمای خطوط هوایی فرانسه و هشدارهای تهدیدآمیز هواپیماربایان مبنی بر انفجار هواپیما در صورت تحقق نیافتن خواسته‌هایشان از سوی دولت فرانسه، روزنامه‌های فرانسوی می‌کوشند تا این افراد را به ایران منتسب سازند.

ساعت ۴ بامداد امروز، یکی از هواپیماربایان در تماس با برج مراقبت فرودگاه مهرآباد اعلام کرد که اگر فرانسه تا ساعت ۸ صبح امروز به خواسته‌های آنان پاسخ ندهد، خلبان و دیگر سرنشینان هواپیما را خواهند کشت. وی ضمن درخواست ابلاغ این موضوع به کاردار سفارت فرانسه در تهران، خواستار ملاقات با وی برای مذاکره شد. چند دقیقه بعد یکی از مقامات وزارت امور خارجه ایران، که از طریق برج مراقبت فرودگاه با هواپیماربایان در تماس است، به آنان گفت: «نظرات شما به سفارت فرانسه منعکس شد، لکن صحبت کاردار فرانسه با دولتش و پاسخ فرانسه به وی احتیاج به زمان بیشتری دارد و حفظ جان مسافری برای جمهوری اسلامی ایران یک مسئله اساسی به شمار می‌رود.» وی همچنین از آنان خواست که از اقدامات خشونت‌آمیز خودداری کنند. با پیگیری‌های وزارت امور خارجه ایران، ژان پرن کاردار سفارت فرانسه در تهران، ساعت ۵:۳۰ بامداد با حضور در فرودگاه مهرآباد گفت که دولت فرانسه «اجازه ملاقات با هواپیماربایان را به وی نداده، لکن پاسخ درخواست‌های آنان را داده است.» البته وی در مورد جزئیات این پاسخ مطلبی نگفت. پاسخ دولت فرانسه پس از ترجمه، توسط مقامات وزارت امور خارجه ایران به اطلاع هواپیماربایان رسید.^(۴۰)

هواپیماربایان ساعت ۷ صبح، بار دیگر در تماس با فرودگاه مهرآباد درخواست‌های خود را از فرانسه به این شرح اعلام کردند: «۱. فرانسه اعلام کند که نیروهایش را از چاد و لبنان خارج می‌کند. ۲. فرانسه قطع کمک‌های نظامی - اقتصادی خود به عراق را اعلام کند. ۳. فرانسه موافقت خود با آزادی زندانیان مورد درخواست [هواپیماربایان را] اعلام کند.» آنها همچنین دوباره تهدید کردند در صورتی که فرانسه به درخواست‌هایشان پاسخ ندهد، هواپیما را با کلیه سرنشینان منفجر خواهند کرد. این درخواست‌ها به اطلاع کاردار فرانسه در تهران رسید و وی نیز اعلام کرد که در این زمینه باید با پاریس تماس بگیرد.^(۴۱)

هواپیماربایان در پاسخ به سؤالی که از طرف کاردار سفارت فرانسه مطرح شد، با بیان اینکه عضو هیچ گروه شناخته شده‌ای نیستند، گفتند: «می‌توانید ما را جنبش آزادی‌بخش اسلام بنامید.» ساعت ۱۰ صبح، مقامات ایرانی از هواپیماربایان خواستند که خود را تسلیم کنند، ولی ربایندگان اعلام کردند که هرگز تسلیم نخواهند شد. آنها درحالی که، خواستار آماده شدن هواپیما برای پرواز شدند، تهدید کردند که در صورت نزدیک شدن نیروهای امنیتی، هواپیما را

منفجر خواهند کرد. ساعت ۱۰:۴۵، یک مترجم زبان عربی برای مذاکره با ربایندگان به سمت هواپیما رفت تا از آنان بخواهد که در تصمیمات خود تجدیدنظر کنند.^(۴۲)

باوجوداین، هواپیماربایان مترجم ایرانی را نیز به گروگان گرفتند و در ساعت ۱۶، خواستار دریافت سوخت شدند. مقامات جمهوری اسلامی از آنان خواستند مترجم را آزاد کنند تا سوخت در اختیار آنان قرار بگیرد. در ساعت ۱۹ و به دنبال آزادی مترجم مذکور، سوخت درخواست شده در اختیار هواپیماربایان قرار گرفت. در ساعت ۲۰:۱۵ به ربایندگان هواپیما اطلاع داده شد که خواسته‌های آنان در سطح جهانی مطرح شده است و در ساعت ۲۱:۳۰، آنها اعلام کردند که «ما پرواز خواهیم کرد و هواپیما را در فضای هوایی عراق منفجر خواهیم کرد».^(۴۳)

در همین حال روزنامه‌های فرانسوی امروز ضمن پرداختن به ماجرای هواپیماربایی، ادعاهایی را درخصوص احتمال ارتباط هواپیماربایان با ایران مطرح کردند. روزنامه لوپاریزین بیره در شماره امروز خود هواپیماربایان را «تروریست و متعصبین هیجان‌زده» نامید و نوشت: «احتمال دارد اینان از مخالفین عراقی و هوادار [امام] خمینی باشند». روزنامه لوکوتیدن دویاری نیز اعلام کرد: «به نظر می‌رسد ربایندگان بوئینگ از مخالفین رژیم بغداد باشند». روزنامه فیگارو در شماره امروز خود نوشت: «باید آرزو کرد این ماجرا روابط دو کشور را بیش از این مسموم نکند». روزنامه لوماتن نیز ربایندگان هواپیما را از «دوستان [امام] خمینی و از شیعیان عراقی» خواند. روزنامه لیبر/سیون در مورد افرادی که هواپیماربایان خواستار آزادی‌شان شده‌اند نوشت: «ظاهراً ربایندگان بوئینگ خواهان آزادی انیس نکاشه رهبر گروه پنج‌نفری که روز ۱۹ جولای ۱۹۸۰ کوشید شاپور بختیار را در نویلی در حومه پاریس به قتل رساند، هستند».^(۴۴)

۱۲۶

وزیر امور خارجه ایران در دومین روز برگزاری اجلاس بین‌المللی بررسی مسئله فلسطین، مواضع و دیدگاه‌های جمهوری اسلامی ایران را در مورد مسئله فلسطین تشریح کرد.

دومین جلسه گردهمایی بین‌المللی بررسی مسئله فلسطین امروز در ژنو برگزار شد.^(۴۵) علی‌اکبر ولایتی در سخنرانی خود در این اجلاس عملکرد سازمان ملل در قبال مسئله فلسطین را نامطلوب خواند و گفت: «رژیم غاصب فلسطین با اتکا به حمایت‌های بی‌دریغ و همه‌جانبه امپریالیسم امریکا به خود اجازه می‌دهد قوانین و مقررات بین‌المللی را زیر پا نهاده و هر زمانی که بتواند با قتل، کشتار و جنایت بخش‌های دیگری از سرزمین‌های اسلامی را اشغال نماید. تجارب گذشته نشان می‌دهد عملکرد سازمان ملل متحد در قبال مسائل فلسطین مطلوب نبوده است».

وزیر امور خارجه ایران در ادامه سخنان خود با تشریح «چگونگی پیدایش و رشد صهیونیسم و

حرکات توسعه طلبانه و تجاوزگرانه» به دو رویکرد و نگرش موجود در قبال مسئله فلسطین اشاره کرد و درمورد دیدگاه جمهوری اسلامی درخصوص این مسئله خاطرنشان کرد: «این دیدگاه ایجاد یک دولت غاصب صهیونیستی را از همان آغاز یک توطئه مخرب ناشی از توافق دو بلوک به منظور ایجاد تفرقه در میان ملل مستضعف خاورمیانه و غارت ذخائر و منابع زیرزمینی و تضعیف [و تلاشی] جهان اسلام دانسته و راه حل نهائی و بنیادی قضیه فلسطین را اتکا به خداوند، پایبندی به احکام و تعالیم [حیات بخش] اسلام، وحدت امت اسلام و بسیج امکانات بالقوه و بالفعل مادی و معنوی موجود در میان ملت ها و دولت های اسلامی و وافی همه طرح های سازشکارانه می داند. این دیدگاه [به] همزیستی مسالمت آمیز مسلمین، یهودیان و مسیحیان در صورت تحقق آزادی کامل فلسطین اشغالی اعتقاد راسخ دارد... همچنین معتقد است آنچه که باعث انحراف در تصمیم گیری ها و قطعنامه های صادره از مجمع بین المللی گردید ناشی از تسلط و اعمال نظر استکبار جهانی به سرکردگی امریکا در این مجمع است.»

ولایتی با مردود دانستن توسل به «راه های سیاسی به جای مبارزه قهرآمیز» گفت: «هیچ بن بستى در ادامه مبارزه مسلحانه تا احقاق حق کامل و مسلم ملت فلسطین وجود ندارد.» وی درمورد امکان تحقق صلح واقعی از منظر جمهوری اسلامی ایران افزود: «صلح واقعی در منطقه هنگامی استقرار خواهد یافت که ماهیت قضیه فلسطین آن گونه که هست شناخته شود و... حقوق مشروع ملت فلسطین به آنان اعاده گردد. ... جز با آزادسازی همه سرزمین های اشغالی و تشکیل دولتی مستقل، با حاکمیت کامل و متکی به آرای مردم فلسطین و درجهت آرمان های انقلابی فلسطین، این مسائل حل نخواهد شد.» وزیر امور خارجه همچنین از سازمان ها و مجامع بین المللی خواست «زمینه های لازم جهت اقدام مشترک بین المللی برای رفع موجبات و اظهار تجاوز، شناسایی جهانی حق ملت فلسطین در ادامه مبارزه قهرآمیز علیه غاصبان صهیونیسم را فراهم سازند.» وی با تبیین دلیل تأکید بر مبارزه قهرآمیز یادآور شد: «در شرایط نامطلوب ... تنها مقاومت ایثارگران مبارزین لبنانی و فلسطینی با حمایت کشورهای متمدنی اسلامی و عربی است که از طریق یک جنگ فرسایشی می تواند اسرائیل را از سرزمین های اشغالی لبنان اخراج نماید؛ زیرا مهم ترین بخش مبارزه بر علیه رژیم صهیونیستی بازگردانیدن اعتماد به نفس و از بین بردن توهم شکست ناپذیری اسرائیل می باشد.»

وزیر امور خارجه ایران سپس به جمع بندی مواضع جمهوری اسلامی ایران درخصوص مسئله فلسطین پرداخت: «۱. رد هرگونه مذاکره با رژیم صهیونیستی و محکوم نمودن تمام راه حل های سازش کارانه و تسلیم طلبانه و تأکید بر این نکته که اساس صهیونیست بر نژادپرستی است. ... ۲. اعمال سیاست تحریم اقتصادی به خصوص قطع صدور نفت علیه رژیم

صهیونیست و حامیان [آن]. ... ۳. بسیج امکانات سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و تبلیغاتی کشورهای مسلمان و غرب برای آزادی فلسطین. ۴. پشتیبانی کامل و همه‌جانبه از رزمندگان فلسطینی. ... ۵. قطع روابط سیاسی و اقتصادی کشورهای جهان سوم و مسلمان و عرب با این رژیم و تلاش دسته‌جمعی جهت اخراج آن از مجمع بین‌المللی و ایجاد فشار بر روی کشورهایی که اقدام در برقراری روابط سیاسی می‌کنند. ۶. مقابله با شکل‌گیری و توسعه هر نوع طرح سازش کارانه نظیر کمپ دیوید، فاس، ریگان و قرارداد لبنان و اسرائیل.»

علی‌اکبر ولایتی در پایان سخنرانی خود، ضمن اشاره به گرفتارشدن ایران در جنگ با عراق، بر تمایل ایران برای مبارزه مسلحانه با رژیم اشغالگر قدس تأکید کرد: «شرکت در مبارزه مشترک مسلمین و اعراب و جهان سوم از اهداف استراتژیک سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است و اگر نبود جنگی که از سه سال قبل به ما تحمیل شد، با تمام توان در کنار رزمندگان فلسطینی برای احقاق حقوق آنها مبارزه می‌کردیم. گرچه اکنون نیز علی‌رغم جنگ تحمیلی کمک‌های قابل ملاحظه‌ای به مبارزین خط مقدم جبهه می‌نماید. به امید روزی که با شکست کامل صدام و تحقق شرایط عادلانه جنگ را پیروزمندانه به پایان برسانیم و به‌طور همه‌جانبه در نبرد فلسطین شرکت نماییم.»^(۴۶)

در دومین جلسه گردهمایی سازمان ملل درمورد مسئله فلسطین در ژنو، نمایندگان بیش از بیست کشور از جمله کوبا و اتریش و همچنین نماینده سازمان آزادی‌بخش فلسطین به بیان دیدگاه‌ها و مواضع کشورهای خود در این زمینه پرداختند. همچنین به گزارش خبرگزاری آلمان از ژنو، با رأی ۱۱۵ کشور شرکت‌کننده در این اجلاس تصمیم گرفته شد که نماینده سازمان آزادی‌بخش فلسطین به‌عنوان یک شرکت‌کننده رسمی در اجلاس مذکور حضور یابد. براین‌اساس فاروق قدمی رئیس بخش سیاسی ساف، در محل هیئت‌های ناظر در سالن اصلی اجلاس حاضر شد. به گزارش آسوشیتدپرس وی در نطقی در این گردهمایی، ضمن اشاره به اختلافات موجود در سازمان ملل از این سازمان به‌عنوان «باغی برای تمام گل‌ها» یاد کرد و افزود: «ما نباید خود را در یک ایدئولوژی بسته در بند کنیم و اختلاف‌نظر در هدف‌های استراتژیک ما وجود دارد.»^(۴۷)

۱۲۷

بعدازظهر امروز، عبدالعاطی العبیدی رئیس کمیته روابط خارجی لیبی در رأس هیئتی برای دیداری دوازده‌روزه وارد تهران شد. العبیدی پس از ورود به تهران در یک گفت‌وگوی کوتاه خبری، این سفر را در چارچوب همکاری و روابط نزدیک دو کشور برشمرد. وی که قرار است پیام شفاهی سرهنگ قذافی رهبر لیبی را تسلیم مقامات عالی‌رتبه ایران کند، درمورد

محتویات پیام مذکور گفت: «مسائلی پیرامون اوضاع کنونی افریقا و جهان عرب و کشورهای اسلامی از جمله مسائل مطروحه در این پیام است.» العبدی همچنین دیدار اخیر وزیر امور خارجه ایران از لیبی را بسیار ثمربخش و مفید خواند.^(۴۸)

گفتنی است که رادیو ایران (وابسته به اپوزیسیون خارج از کشور) دو روز پیش (۶ شهریور) در خبری مدعی شد که شیخ محمد مهدی شمس‌الدین رهبر شیعیان لبنان در آستانه پنجمین سالگرد ربوده شدن امام موسی صدر، ضمن اعلام اعتصاب سراسری شیعیان لبنان در هفته آتی و همچنین حمله به حکومت قذافی به علت ربودن امام موسی صدر، «از رژیم جمهوری اسلامی به خاطر مناسبات دوستانه اش با لیبی شدیداً انتقاد کرد.» در ادامه گزارش این رادیو آمده است که نبیه بری رهبر سازمان امل، از جمهوری اسلامی ایران خواسته است که «سکوت را کنار بگذارد و برای آزادی امام موسی صدر رهبر شیعیان لبنان اقدام کنند.»^(۴۹)

۱۲۸

طبق گزارش امروز خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری کیودو (ژاپن)، حدود ۳۰ مهندس ژاپنی در بندر امام خمینی ایران تحقیقات اولیه برای ازسرگیری کار بر روی یک پروژه مشترک مجتمع پتروشیمی را آغاز کرده‌اند. این گروه اولین هیئت رسمی است که پس از تعلیق عملیات ساختمانی پروژه مذکور در نوامبر ۱۹۸۰، (به دلیل بمباران مجتمع توسط هواپیماهای عراقی)، از طرف ژاپن به ایران فرستاده شده است. قرار است به زودی یک گروه ۳۵ نفری دیگر از متخصصان ژاپنی از این مجتمع بازدید کنند تا مطالعات مقدماتی در زمینه تأسیسات مرتبط با تبدیل گاز شیمیایی به مایع را انجام دهند. این گزارش در پایان خاطرنشان ساخته است که ایران و ژاپن در ماه می گذشته (اردیبهشت - خرداد ۱۳۶۲)، درمورد ازسرگیری کار ساختمانی پروژه مشترک پتروشیمی به توافق رسیدند.^(۵۰)

۱۲۹

روزنامه انگلیسی دیلی تلگراف در تفسیری، جنگ ایران و عراق را پس از طی دو مرحله نظامی و دیپلماتیک هم‌اینک در مرحله اقتصادی ارزیابی کرد. رادیو ایران (وابسته به اپوزیسیون خارج از کشور) به نقل از این روزنامه اعلام کرد که هدف ایران «در این مرحله افزایش هزینه کمرشکن جنگ است تا عراق را به سوی سقوط اقتصادی سوق دهد، ولی تاکنون با ایجاد تغییراتی در بودجه مملکت، عراق از بروز مشکلات اقتصادی جلوگیری کرده است.» روزنامه مذکور همچنین درمورد افزایش میزان صادرات نفت عراق و در نتیجه بی‌نیازی این کشور از

کمک‌های خارجی آورده است: «در آغاز سال آینده میلادی، عراق خواهد توانست صادرات نفت خود از طریق ترکیه را به یک میلیون و دویست هزار بشکه در روز برساند. درضمن، ایجاد خط نفتی جدید عراق و عربستان سعودی ظرفیت حمل روزانه بالغ بر یک میلیون و پانصد هزار بشکه را خواهد داشت. ... تا اواسط سال آینده میلادی، عراق دیگر محتاج به دریافت کمک مالی از کشورهای هم‌جوار نخواهد بود.» این تفسیر در پایان با اشاره به حل شدن مشکلات تسلیحاتی عراق افزوده است: «یکی از مشکلات عمده عراق تهیه وسایل یدکی سلاح روسی خود بود، ولی با کمک مصر این مشکلات نیز حل شده است. در حال حاضر عراق مقادیری بسیار از مهمات خود را در داخل مملکت می‌سازد.»^(۵۱)

۱۳۰

خبرگزاری کویت از سازمان ملل گزارش داد: طبق یک بیانیه مطبوعاتی که امروز در مقر این سازمان منتشر شد کانادا به منظور کمک به جنگ‌زدگان ایران و عراق، از طریق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مبلغ ۴۰۰ هزار دلار اعطا خواهد کرد. با اعطای این مبلغ، کمک‌های کانادا از زمان شروع جنگ بین دو کشور به ۸۰۰ هزار دلار کانادا، خواهد رسید.^(۵۲)

۱۳۱

رئیس‌جمهور، فرمانده نیرویی دریایی و وزیر نفت عراق امروز در سخنانی تلاش کردند ضمن بزرگ‌نمایی توان قوای عراق، نیروهای ایرانی را ضعیف و فاقد توانایی لازم برای ضربه‌زدن به ارتش عراق و انهدام مسیر خط لوله صدور نفت آن کشور جلوه دهند.

صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، امروز در یک سخنرانی ضمن تکرار این ادعا که ایران جنگ را به عراق تحمیل کرده است، اظهار کرد ایرانی‌ها در این سه سال، «تمامی سلاح‌ها و شیوه‌ها را به کار برده، ولی هنوز در مرز می‌جنگند.» صدام حسین که در جمع تعدادی از مردم استان واسط عراق سخن می‌گفت، افزود: «با اینکه سه سال از جنگ می‌گذرد، شما هنگامی که تصمیم گرفتید به حمایت از میهن خود وارد خاک [ایران] شوید و پس از آن به خاک خود بازگشتید ... هیچ چشمداشتی در خاک دیگران ندارید. حال با این مقایسه، ملت عراق این حق را ندارد که با یورشگران به مقابله بپردازد، آری ملت عراق این توانایی را دارد ... چون مردم عراق به حساب ارقام تنها از چهارده میلیون جمعیت متشکل نمی‌گردند، بلکه در زمینه توانایی و اقتدار و آمادگی برای فداکاری و همبستگی و گردهمایی دورادور رهبری خود با ارتش عظیم و دلیر خود با تسلیحات مشخص و پیشرفته با آموزش‌های نظامی کافی با استعداد همه‌جانبه خود رقمی معادل چندین برابر

رقم چهارده میلیون را تشکیل می‌دهند. ... ملت و ارتش عراق ... با قول و عمل با نبرد دلاورانه خود ثابت کردند که به هر تقدیر، روز پیروزی نهایی عراق نزدیک است.»^(۵۳)

امروز همچنین فرمانده نیرویی دریایی و دفاع ساحلی عراق مدعی شد در طول سه سال جنگ، «نیروهای دریایی عراق بیش از ۱۲۵ هدف دریایی نیروهای ایرانی را منهدم و تلفات انسانی و مادی سنگینی، که به میلیاردها دلار می‌رسد، به آنان وارد کرده‌اند.» وی افزود: «[عراق] از نظر تجهیزات و پیشرفت فنون نظامی از آغاز جنگ بسیار بهتر است. همچنین فنون جدید برای چگونگی اداره عملیات موفقیت‌آمیز نظامی چه برای نیروی دریایی با انجام عملیات مشترک پیشرفت داشته است.»^(۵۴)

روزنامه /ثوره در شماره امروز خود به نقل از قاسم احمد تقی وزیر نفت عراق، نوشت که ایران قادر نیست تنها خط لوله صادراتی فعال عراق را نابود کند. قاسم احمد تقی همچنین گفت: «ما مطمئنیم که دشمن ایرانی ... قادر نیست به منطقه این خط لوله که صدها کیلومتر با مرز فاصله دارد برسد. ... از زمانی که جنگ خلیج [فارس] در سپتامبر ۱۹۸۰، آغاز شده است تأسیسات نفتی عراق هدف اصلی بمباران‌های هوایی و توپخانه ایران بوده است. ... زیر آتش این بمباران‌ها کارگران نفتی عراق همچنان به فعالیت خود ادامه دادند و احتیاجات نفتی ارتش و نیز سایر نیازمندی‌های اقتصادی مردم را برآوردند.» وی همچنین درمورد ظرفیت فعلی و آتی خط لوله نفتی عراق از مسیر ترکیه افزود: «صادرات نفت عراق به‌وسیله این خط لوله از میدان‌های نفتی کرکوک واقع در شمال عراق به بندر سیحیان واقع در ساحل ترکیه در کنار دریای مدیترانه به ظرفیت ۷۰۰,۰۰۰ بشکه در روز منتقل می‌شود. ... تا پایان ماه آوریل (اردیبهشت) سال آینده، ظرفیت این خط لوله به روزی یک میلیون بشکه افزایش خواهد یافت.»^(۵۵)

۱۳۲

به‌دنبال اوج‌گیری درگیری‌های داخلی در لبنان، امروز نیز نیروهای خارجی حاضر در این کشور وارد این منازعه شدند که این امر موضع‌گیری وزارت امور خارجه ایران را در پی داشت. خبرگزاری تاس به نقل از رادیو بیروت گزارش داد ناو هواپیمابر امریکایی "آیزنهاور" که حامل حدود ۱۰۰ فروند هواپیمای جنگی است امروز همراه چندین رزم‌ناو نیروی دریایی امریکا وارد سواحل لبنان شد. در همین حال، مبارزان لبنانی امروز علیه نیروهای خارجی حاضر در این کشور دست به اقداماتی زدند. درحالی‌که بالگردهای توپ‌دار تفنگ‌داران امریکایی توپخانه شبه‌نظامیان شیعه در نزدیکی فرودگاه بیروت را منهدم کردند، سفارت امریکا و سفارت فرانسه در بیروت نیز هدف حمله قرار گرفتند. شلیک به یک کامیون حامل سربازان

فرانسوی مستقر در بیروت و حمله به جیب حامل سرتیپ دیوید رابرتز فرمانده نیروهای انگلیسی مستقر در بیروت از دیگر اقدامات در این زمینه بود.^(۵۶)

امروز در مناطق مرکزی، غربی و جنوبی بیروت، نیروهای جنبش امل و نظامیان ارتش لبنان به شدت با یکدیگر درگیر شدند که در جریان این درگیری تعدادی از نیروهای طرفین کشته یا زخمی شدند. به دنبال درگیری‌ها و ناامنی‌های چند روز گذشته، بیشتر مؤسسات و مغازه‌های بیروت به حالت تعطیل درآمده‌اند و به دلیل آسیب دیدن شبکه برق رسانی این شهر، مردم با قطع برق و همچنین کمبود آب روبه‌رو شده‌اند. جلسه ویژه کابینه لبنان برای یافتن راه‌های برون‌رفت از وضعیت کنونی بدون هیچ‌گونه تصمیم مهمی خاتمه یافت. از سوی دیگر، اوضاع بیروت در نشست فوق‌العاده گروه ویژه دولت امریکا با حضور ریگان رئیس‌جمهور امریکا، جورج بوش معاون وی، جورج شولتز وزیر امور خارجه، کاسپار واینبرگر وزیر دفاع و جان ولسلی رئیس ستاد مشترک امریکا مورد بررسی قرار گرفت. در پایان این جلسه لاری اسپیکس سخنگوی کاخ سفید، به نقل از ریگان اعلام کرد که در تعداد افراد، نقش و محدوده عمل نیروهای امریکایی در نیروهای چندملیتی حاضر در لبنان هیچ‌گونه تغییری ایجاد نخواهد شد.^(۵۷)

همچنین امشب نیه بری رئیس جنبش امل، خواستار خارج شدن همه عناصر مسلح از خیابان‌ها و اماکن عمومی غرب بیروت شد. وی به نمایندگی از جنبش امل، حزب سوسیالیست ترقی‌خواه (به رهبری ولید جنبلاط) و مرابطون (ناصری‌های مستقل) خاطرنشان ساخت که این درخواست را به دنبال تصمیم دولت لبنان برای استقرار مجدد نیروهایش در غرب و حومه جنوبی بیروت مطرح کرده است. نیه بری همچنین از دولت لبنان خواست که تعهدات خود مبنی بر عقب‌نشینی افراد مسلح از مناطق مورد توافق را محترم بشمارد. ولید جنبلاط نیز در بیانیه‌ای حمایت خود را از مبارزان شیعه در برابر نظامیان ارتش لبنان اعلام و برای مذاکره با دولت لبنان هفت پیش‌شرط از جمله غیرنظامی شدن فرودگاه بیروت ذکر کرد.^(۵۸)

درگیری‌های داخلی اخیر لبنان واکنش وزارت امور خارجه ایران را نیز برانگیخت. سخنگوی وزارت امور خارجه ایران ضمن اشاره به مداخله نیروهای خارجی حاضر در بیروت در درگیری‌های مذکور، گفت: «تا زمانی که تهاجم و اشغال صهیونیستی با حمایت سیاسی، نظامی و اقتصادی امریکا ادامه دارد، این‌گونه درگیری‌ها اجتناب‌ناپذیر بوده و مسلمانان محروم و ملت مستضعف لبنان با ایمان راسخ به حاکمیت یکپارچه، غیروابسته و آزاد علی‌رغم این جنایات به پایداری خود ادامه خواهند داد. جمهوری اسلامی ایران در عین حال افکار آزاد جهان و تمام سازمان‌ها و ارگان‌های غیروابسته بین‌المللی را مخاطب قرار داده و آنها را به اعتراض به ادامه این دخالت‌ها و کشتارها فرا می‌خواند.»^(۵۹)

ضمیمه اول گزارش ۱۱۶: نحوه تشکیل قرارگاه مقدم حمزه^۴ مریوان به منظور اجرای عملیات در دهانه شیلر پس از تصویب طرح عملیات والفجر^۴ در منطقه دهانه شیلر در بهار سال ۱۳۶۲، مسئولیت اجرای این عملیات به قرارگاه حمزه سیدالشهدا ارومیه واگذار شد، اما بعد از مدتی به دلیل کثرت مأموریت‌های داخلی و خارجی این قرارگاه، در جریان آماده‌سازی عملیات والفجر^۴ مشکلاتی پدید آمد. به همین دلیل در اواسط مردادماه سال ۱۳۶۲، قرارگاهی به عنوان قرارگاه تاکتیکی حمزه به منظور تسریع در روند آماده‌سازی عملیات، در منطقه مریوان تشکیل شد و پس از آنکه قرارگاه اصلی حمزه سیدالشهدا (ارومیه) مسئولان آن قرارگاه را تعیین کرد، مسئولیت اجرای عملیات دهانه شیلر به قرارگاه مقدم حمزه (مریوان) واگذار شد. پس از تشکیل قرارگاه مقدم حمزه در مریوان به فرماندهی علی رضائیان از سپاه و سرهنگ امیربیگی از ارتش همچنان کار آماده‌سازی عملیات والفجر^۴ به‌کندی پیش می‌رفت؛ یکی از دلایل این امر آن بود که مسئولان واحدهای ستادی قرارگاه مقدم اغلب از میان افرادی انتخاب شده بودند که بیشتر در مقابله با بحران‌های امنیتی به‌ویژه کنترل ضدانقلاب در منطقه کردستان شرکت داشتند و به همین دلیل برخلاف عناصر جبهه جنوب سابقه کمتری در زمینه اجرای عملیات‌های منظم داشتند و ضعف عملیاتی مسئولان مزبور تأثیر بسزایی در کندی روند آماده‌سازی عملیات والفجر^۴ در منطقه دهانه شیلر داشت.^(۶۰)

ضمیمه دوم گزارش ۱۱۶: مأمورشدن لشکرهای ۱۴ امام حسین^(ع) و ۸ نجف به مناطق مریوان و بانه برای انجام شناسایی و تهیه مقدمات عملیات دهانه شیلر

برای نخستین بار سرهنگ جمالی جانشین نزا با دلیل شناخت منطقه دهانه شیلر، پیشنهاد اجرای عملیات والفجر^۴ را با هدف اتصال ارتفاعات سورن به سورکوه و ترمیم مرز مطرح کرد. پس از آن، محسن رضایی فرمانده کل سپاه و علی صیاد شیرازی فرمانده نیروی زمینی ارتش، منطقه دهانه شیلر را به‌طور کلی بررسی و شناسایی کردند و در اردیبهشت و خرداد سال ۱۳۶۲، اجرای عملیات والفجر^۴ در منطقه دهانه شیلر در دستور کار قرار گرفت. هم‌زمان با ابلاغ اجرای عملیات والفجر^۵ در منطقه عمومی دربندیخان به قرارگاه نجف، اجرای عملیات والفجر^۴ در منطقه عمومی شیلر نیز به قرارگاه حمزه محول شد. در اواخر خردادماه ۱۳۶۲، دو لشکر ۸ نجف و ۱۴ امام حسین^(ع) جهت انجام شناسایی و تهیه و تکمیل طرح عملیات به‌ترتیب به مناطق بانه و مریوان مأمور شدند.

فرماندهان نظامی در هنگام تصویب عملیات، دو لشکر ۱۴ و ۸ را برای دسترسی به اهداف مشخص‌شده در منطقه شیلر کافی تشخیص دادند و لشکر ۲۸ کردستان نیز موظف شد با لشکرهای فوق همکاری کند. درحالی‌که قرار بود عملیات والفجر^۴ به‌طور مشترک اجرا شود، اما قرارگاه حمزه سیدالشهدا تا پیش از سفر رحیم صفوی معاونت عملیات ستاد مرکزی سپاه به منطقه، نتوانسته بود نشست مشترکی بین یگان‌های ارتش و سپاه برگزار کند. این امر موجب کندی روند آماده‌سازی عملیات شده بود. با حضور معاونت عملیات ستاد مرکزی سپاه در منطقه، جلسه معارفه و هماهنگی بین لشکرهای ۸ و ۱۴ از سپاه و لشکر ۲۸ کردستان در پادگان مریوان برگزار شد و زمینه تشکیل قرارگاه مقدم حمزه با هدف تسریع در روند آماده‌سازی عملیات والفجر^۴ در منطقه دهانه شیلر فراهم گشت.^(۶۱)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۲/۶/۸

۱. سند شماره ۲۷۳/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات منتفی شده قبل از والفجر ۴، محمد دیانی، ۱۳۶۲/۵/۲۶ تا ۱۳۶۲/۶/۸، ص ۱۶۸.
۲. سند شماره ۱۲۵۶۱/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه منتفی شده قبل از والفجر ۴، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۸، نوار شماره ۱۲۵۶۱)، صص ۴۷ - ۱.
۳. سند شماره ۱۲۵۶۲/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه منتفی شده قبل از والفجر ۴، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۸، نوار شماره ۱۲۵۶۲)، صص ۲۶ - ۱.
۴. سند شماره ۱۲۵۶۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه منتفی شده قبل از والفجر ۴، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۸، نوار شماره ۱۲۵۶۳)، صص ۷ - ۱.
۵. سند شماره ۲۷۴/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات منتفی شده قبل از والفجر ۴، محمد دیانی، ۱۳۶۲/۶/۸ تا ۱۳۶۲/۶/۹، صص ۴۱ - ۳۴.
۶. سند شماره ۱۲۵۶۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۰ - ۷.
۷. سند شماره ۲۷۴/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۲۳ - ۲۲.
۸. سند شماره ۱۲۵۶۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۰ - ۷.
۹. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات والفجر ۴، گزارش راویان قرارگاه خاتم الانبیا، داوود رنجبر، ۱۳۶۲/۵/۲۴، ص ۷۶.
۱۰. سند شماره ۲۸۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه خاتم الانبیا در عملیات والفجر ۴، داوود رنجبر، ۱۳۶۲/۵/۲۴ تا ۱۳۶۲/۶/۱۵، صص ۱۲۰ - ۱۱۹؛ و - سند شماره ۱۲۹۰۰/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی منطقه شیلر عملیات والفجر ۴، (قرارگاه خاتم الانبیا، ۱۳۶۲/۶/۸، نوار شماره ۱۲۹۰۰)، صص ۳ - ۱.
۱۱. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۱۲. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۷۷ - ۷۶.
۱۳. سند شماره ۱۲۸۹۹/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی منطقه شیلر عملیات والفجر ۴، (قرارگاه خاتم الانبیا، ۱۳۶۲/۶/۸، نوار شماره ۱۲۸۹۹)، صص ۳ - ۱؛ و - سند شماره ۲۸۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۲۷ - ۱۲۲.
۱۴. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ،
- پیشین، صص ۷۷ - ۷۶.
۱۵. سند شماره ۱۲۸۹۹/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۰ - ۹؛ و - سند شماره ۲۸۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۲۷ - ۱۲۲.
۱۶. سند شماره ۲۸۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۱۲۰ - ۱۱۹.
۱۷. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۷۷ - ۷۶.
۱۸. سند شماره ۱۲۸۹۹/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۶ و ۹.
۱۹. سند شماره ۳۳۴۳۱/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش شهربانی استان کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۲/۶/۹.
۲۰. سند شماره ۳۶۹۱۸۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای رکن ۳ قرارگاه عملیاتی شمال غرب ژاندارمری جمهوری اسلامی به مرکز فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۲/۶/۸.
۲۱. سند شماره ۴۴۵۲۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اداره اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۲/۶/۸.
۲۲. سند شماره ۶۷۴۰۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اداره اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۲/۶/۹.
۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۱۱.
۲۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۳.
۲۵. سند شماره ۳۶۹۳۸۹/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام طرح و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا به طرح و عملیات ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۲/۶/۹.
۲۶. سند شماره ۳۵۴۱۷/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (منطقه ۱۱) به فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۲/۶/۲۵، صص ۲ و ۳.
۲۷. سند شماره ۳۵۱۳۵/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه (اطلاعاتی) ستاد منطقه ۱۱ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به اطلاعات ستاد ناحیه کردستان، ۱۳۶۲/۶/۱۳.
۲۸. سند شماره ۳۴۶۲۲۲/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش رکن ۳ ناحیه ژاندارمری کردستان به استانداری کردستان، ۱۳۶۲/۶/۸.
۲۹. سند شماره ۶۷۴۰۹/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اداره اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۲/۶/۹.
۳۰. سند شماره ۳۵۴۱۷/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳۱. سند شماره ۱۱۳۲۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه سپاه، شماره ۳۶۱، ۱۳۶۲/۶/۲۱، ص ۸.
۳۲. سند شماره ۱۱۳۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی ستاد قرارگاه حمزه سیدالشهدا، ۱۳۶۲/۷/۲۸، ص ۷.
۳۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۸، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، صص ۸۴ و ۸۵.
۳۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، صص ۱۰ و ۱۱.
۳۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۳.
۳۶. مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۹۵۹۲ - ۹۵۷۱.
۳۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۱.
۳۸. روزنامه صبح آزادگان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲.
۳۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۳.
۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۸، ص ۲۰.
۴۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۸، ص ۳.
۴۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۸، ص ۱.
۴۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲۰.
۴۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، ۱۳۶۲/۶/۹، صص ۱۳ و ۱۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۸.
۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۹.
۴۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۱۰، ص ۱۹.
۴۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲۰.
۴۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲.
۴۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، ۱۳۶۲/۶/۷، ص ۳۱، رادیو ایران، ۱۳۶۲/۶/۶، ساعت ۱۷.
۵۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲۴، توکیو - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۲/۶/۸.
۵۱. همان، صص ۳۵ و ۳۶، رادیو ایران، ۱۳۶۲/۶/۸، ساعت ۱۷.
۵۲. همان، ص ۴، خبرگزاری کویت از سازمان ملل، ۱۳۶۲/۶/۸.
۵۳. همان، صص ۳۲ و ۳۳، رادیو بغداد (فارسی)، ۱۳۶۲/۶/۸، ساعت ۱۰.
۵۴. همان، صص ۲ و ۳، بغداد - خبرگزاری خلیج، ۱۳۶۲/۶/۸.
۵۵. همان، ص ۳، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۲/۶/۸.
۵۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۱۶.
۵۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۳.
۵۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۲۰.
۵۹. همان، ص ۳.
۶۰. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۶۱ - ۶۰.
۶۱. سند شماره ۱۳۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۸۵ - ۶۰.